

inko

**informatiegevende en
kontaktlegerende periodiek
van de fraters van utrecht**

35^e jaargang

nummer 1

maart 2012

VAN DE REDACTIETAFEL

Het eerste nummer van de 35ste jaargang heeft u nu in handen! Ongelofelijk dat wij al zolang met onze periodiek bezig zijn en wij vinden het nog steeds zinvol en leuk om te doen. Hoeveel jaargangen er nog kunnen volgen, laten we maar in het ongewisse. Daar doen we geen uitspraak over!

De redactie is er weer in geslaagd om een gevarieerd nummer aan u te doen toekomen. Natuurlijk hebben we als redactie niet alles zelf geschreven, maar het is elke keer weer verrassend wat er ook door anderen over een medebroeder wordt geschreven of wat men zelf schrijft.

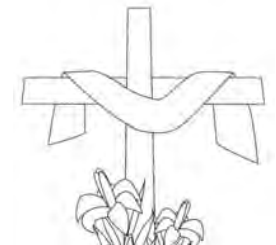
De vaste rubrieken herkent u wellicht, maar ook bezinnende teksten blijven de moeite waard, waartoe het schrijven van de KNR over de nieuwe evangelisatie zeker ook behoort.

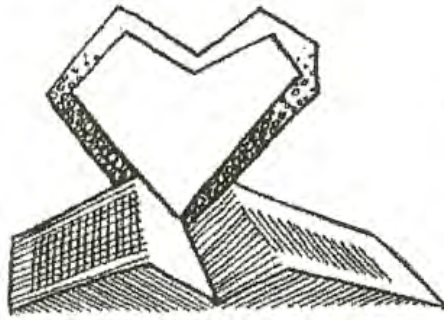
Het zal inmiddels wel bekend zijn dat in het fraterhuis St.-Jozef in De Bilt nu ook niet-fraters wonen. De eerste daarvan is Harry Schelbergen sj. Emilie Drège vertelt over het leven van pater Harry. Hopelijk kunnen wij de andere nieuwe bewoners ook eens aan u voorstellen.

Het is trouwens een belangrijk jaar voor onze Congregatie, want de bestuursperiode van zes jaar loopt ten einde. In beide provincies worden de Provinciale Kapittels gehouden en in september heeft het Algemeen Kapittel in Malang plaats, met tevens de verkiezing van een nieuw Algemeen Bestuur, in oktober gevolgd door de keuze van een nieuw Provinciaal Bestuur. Gebeurtenissen die wellicht ook kopij kunnen opleveren.

Wij wensen u goede en fijne Paasdagen.

□

Overweging bij de Constituties

art.40 *Jezus wijst een levensweg die Hij ook zelf gegaan is: ongehuwd, omwille van het Rijk der Hemelen.*

Dit ongehuwd-zijn, evenals zijn gehoorzaamheid en armoede, beperkt Hem niet in zijn vrije ontplooiing. Eerder blijkt, hoe Hij zich innerlijk vrij houdt om onverdeeld de wil van de Vader te doen en zo zijn roeping als mens te vervullen.

In vrijheid kiest Hij voor de waarden, waarvan Hij getuigenis aflegt in de zaligsprekingen. Daaruit blijkt een zuiverheid die zich uitstrekt tot alle facetten van het leven. Zo wijst Jezus de weg naar het komend Rijk.

art.43 *Liefde is de hoogste waarde in ons leven. Door ons in liefde open te stellen voor alle mensen, zal ons ongehuwd leven vrucht dragen voor het Rijk Gods.*

Ons meeleven en onze aandachtige zorg zullen bij voorkeur uitgaan naar hen die lijden onder eenzaamheid en gebrek aan liefde.

art.44 *Het hartelijk meeleven dat iedere mens van ons mag verwachten, stelt ons voor de opgave, evenwichtig om te gaan met gevoelens, zowel van afkeer als van genegenheid. Wij moeten daar zorgvuldig op bedacht zijn omwille van de liefde waartoe wij geroepen zijn. Zo hopen wij een teken te zijn van Gods liefde onder de mensen.*

LEVEN VANUIT JE HART IS LEVEN MET MEDEDOGEN EN LIEFDE

In het voorbije jaar hebben wij als groep, als religieuzen heel confronterend onze zwakheid en kwetsbaarheid, onze verwondingen kunnen ervaren. Ook wij leven in een wereld waar zwakheid en kwetsbaarheid door ons allen gedeeld worden. Ook wij hebben genezing, heling, heil nodig, omdat we allen beïnvloed en gewond worden door een wereld waar zwakheid en kwetsbaarheid nauwelijks erkend worden. Hoe wordt het ons soms duidelijk dat wij nog te vaak vooral in ons hoofd leven, denkend dat wij mensen moeten vertellen over de waarheid, maar vergeten dat relatie het belangrijkste is. Kunnen luisteren, tegen de ander kunnen zeggen: vertel me over jouw pijn en dan daar ook echt naar kunnen luisteren, geen mooie of spirituele dingen zeggen over pijn (“dat is het kruis dat je moet dragen”), maar meeleven en durven mee-lijden met.

Belangrijk is er voor zorg te dragen dat wij, medebroeders, elkaar niet blijven vastpinnen op het beeld dat wij misschien van elkaar hebben vanuit een ervaring van tien jaar geleden. Of nog langer! Wij zouden in onze manier van spreken en luisteren kunnen proberen een sfeer te creëren waarin wij oude reactie-patronen

durven los te laten. Elkaar met nieuwe ogen durven zien. Mensen zijn niet altijd dezelfde als tien jaar geleden. Velen dragen een zwaardere last dan wij van elkaar weten.

Dat is leven in een gemeenschap waarin relaties belangrijk zijn, een gemeenschap die opgebouwd wordt vanuit de ervaring van onderlinge liefde én daardóór vanuit de ervaring van de liefde van God leren wat hoop is. Je leert het niet door alleen naar de mis te gaan of door gebeden te zeggen, je leert het door je leven te delen met elkaar en zo te ondervinden hoe kostbaar we zijn voor elkaar en voor God.

In elke gemeenschap, ook in onze gemeenschap is er behoefte aan zachtheid en tederheid. Tederheid is een manier van raken en aanraken die de ander het gevoel van echte veiligheid kan geven, maar die ander niet wil bezitten. Aanraking als uitingen van liefde kunnen de voorraad levenslust, die je als mens van kindsbeen af meedraagt als energie van de ziel als het ware aanvullen, op peil houden. Er zijn nog al wat religieuzen die hun zelfvertrouwen kwijt zijn, tederheid bevestigt hen dat ze er mogen zijn. Tederheid werkt genezend. Iedere mens is altijd al gekwetst. En God weet hoeveel medebroeders er zijn die op een teken van licht en medemenselijkheid wachten.

In een religieuze gemeenschap is tederheid in de vorm van aanraken soms problematisch. Maar tederheid bestaat niet alleen uit aanraken. Het is allereerst ook een elkaar raken door een bepaalde kwaliteit van luisteren. Dit luisteren houdt meer in dan open en begripvol zijn; het is een kwaliteit die de ander ook met de waarheid durft te confronteren, maar dan weer op een non-violente manier. Het is met de ander in gesprek zijn op een manier die ten diepste liefde én respect uitdrukt voor die ander.

Ieder van ons, ook als religieus heeft recht op liefde. In de kerk zijn mensen te vaak benaderd in hun rol. Ook wij religieuzen komen vaak niet echt aan onszelf toe, door ons functioneren in een rol. Ook wij hebben recht om kwetsbaarheid en verwondin-

gen te laten zien. Ook wij hebben samen recht op een warme gemeenschap waar echte liefde en nabijheid voelbaar is en centraal staat.

Natuurlijk is het verschrikkelijk dat er in de kwestie van seksueel misbruik slachtoffers zijn, één is al teveel. Maar daarbij alleen blijven stil staan, raakt niet de kern. De kern is de manier waarop de kerk, en ook het religieuze leven, met seksualiteit omgaat en daarin de manier waarop wij met zijn allen omgaan met de ervaring geen liefde te ontvangen of te hebben ontvangen. Er is nog teveel angst voor relaties. Het is een hele kunst te leren praten over je behoefte aan liefde. Je hebt niet alleen recht op liefde, maar zie en erken dat je het nodig hebt. En maak ruimte in je leven voor echt gebed; maak ruimte voor het besef dat God jou lief heeft. En wat je inzet betreft: weet dat jij niets kunt oplossen voor de ander, je kunt hem of haar alleen maar nabij zijn.

Hoe je het ook went of keert, geduld, reflectie, wijsheid, mededogen het komt allemaal met de jaren op je levenspad.

□

*Voorhout, januari 2012
Drs. Alfons Kroese o.c.d*

EEN PATER BIJ DE FRATERS

Tijden veranderen voor de fraters en voor pater Harry Schelbergen. In het volgende stukje ga ik u wat vertellen over het leven van pater Harry Schelbergen s.j.

Zijn jeugd

Hij werd 26 april 1924 geboren, als de jongste van een in Nijmegen wonend katholiek gezin van vier kinderen. Aan die tijd heeft pater Harry goede liefdevolle herinneringen. Zijn vader was directeur van een soort keuringsdienst van waren.

In het najaar van 1942, na zijn gymnasium alfa op het Canisius-college, was het Harry's eerste zorg uit handen van de Duitsers te blijven. Studeren aan de universiteit was geen optie want die was door de bezetter gesloten. Thuis kon Harry niet blijven, dat was te gevaarlijk. Op diverse plaatsen heeft hij ondergedoken gezeten, ook in een seminarie, maar daar voelde hij zich niet thuis.

Hij wilde geen wetenschapper worden. Later zat hij in een commissie die moest bekijken of jongelui die Jezuïet wilde worden, ook daadwerkelijk daarvoor geschikt waren. Hij keek vooral of de persoon in kwestie goed met mensen kon omgaan. En wat het religieuze betreft, natuurlijk is er een studie rituelen en mystiek, maar voor hem was de cruciale vraag: 'Heb je een groot hart?'

Priester

In 1957 werd Harry priester gewijd. Als priester wilde hij vooral tussen de mensen staan, hen helpen en pastoraal actief zijn. Harry heeft kinderen gedoopt, huwelijken gesloten en mensen begeleid in hun stervensuur. Of iemand vroeger Katholiek of Protestant was daar maakte hij zich geen zorgen over, als hij maar iets voor hen kon betekenen, daar ging het om.

De Breul

In 1958 woonde hij in Zeist en begon hij op De Breul te werken, dat toentertijd een internaat was. In 1968 werd hij uiteindelijk directeur van het internaat.

Harry begint te vertellen over zijn 'De Breultijd':

"Eens per maand gingen we met een groep jongens op zaterdagmiddag, na de sport, naar Bilthoven. Daar in het huis van de Vrouwen van Bethanië discussieerden wij over allerlei maatschappelijke onderwerpen.

Onvergetelijk voor mij en de jongens waren ook de Paastochten in de Franse Ardennen die we veertien jaar hielden. In Buzancy en Boulton-Bois en nog zeven andere gehuchten. We hielpen de pastoor met de voorbereidingen van het Paasfeest.

Ook het werken met invaliden in het vakantieoord Woudschoten van het Rode Kruis was bijzonder.

Niet alleen met woorden, ook met daden, breng je dingen over die voor jongens van waarde zijn in hun latere leven".

Pater Schelbergen was ook de initiator van de danslessen waar keurig opgepoetste en vooral opgewonden internen naar het meisjesinternaat Maria ter Eem in Amersfoort gingen om zich enige dansspasjes eigen te maken.

Harry was godsdienstleraar, maar wilde niet dogmatisch zijn. Met fragmenten uit het leven van Edith Piaf en uit de boeken van Dostojewski probeerde hij geloofszaken onder de aandacht te brengen. Zijn preken waren eigentijds. Met toestemming van Harry een citaat uit de laatste preek voor de jongens, nadat ze samen een boottocht hadden gemaakt, uit Marcus 6:45-52

(Wees gerust Ik ben het, vrees niet.... en de wind ging liggen). Harry: “De evangeliëschrijver plaatst Jezus midden in een hopeloze situatie. Zelf vind ik dat in de uitleg van het evangelie Jezus nogal vaak wordt onderstreept als geweldenaar, de man die alles kan en alles eventjes regelt. Het verhaal van de storm zie ik niet als een verhaal van de Almacht, maar liever als het verhaal dat iets zegt over hoe Jezus omgaat met de angst van zijn vrienden. Hij is “machtig” op een andere manier. Wanneer noem ik iemand “een machtig figuur”? Voor mij is dat niet diegene die veraf is en ontoegankelijk. “Machtig, groot” is iemand om hetgeen er in zijn hart omgaat. Iemand is niet groot omdat hij zoveel kan, maar omdat hij hart heeft voor andere mensen:

“iemand die mij ziet staan,
iemand bij wie ik nooit af kan gaan,
iemand die mij de moeite waard vindt,
iemand die het fijn vindt dat ik besta,
iemand die mijn angsten kan doorbreken.”

Verhuizen

Uiteindelijk werd het internaat De Breul opgeheven. De school bestaat nog steeds. Contact met de jongens en hun ouders bleef Harry houden tot nu toe.

“Tot 1995 hebben de Jezuïeten een nieuw huis aan de Arnhemse Bovenweg gekregen. Eind augustus hebben we afscheid van het huis genomen en gevierd. In de loop der jaren waren ook de fraters van Utrecht met ons huis verbonden.” In de tijd van de oudbouw heeft pater Harry af en toe de mis bij de fraters opgedragen (1958-1995).

Harry: “Frater Bernard Dreuning, die toen overste was, heeft namens de fraters een speech gehouden. De foto van deze speech heeft frater Bernard nog in zijn bezit. In dat jaar heb ik ook mijn gouden jubileum gevierd. Dit was dus het einde van ons huis te Zeist. Daarna zou ik me vestigen op de pastorie van het kerkje in Austerlitz. Ik ging op vakantie naar Wenen bij goede vrienden. De eerste nacht in Wenen kreeg ik een herseninfarct. Dit veran-

derde mijn leven totaal. Het maakte mij verdrietig. Van de vier talen die ik sprak bleef niets over. Met inspanning en liefdevolle hulp van Elaine van Driel, logopediste, kon ik enkele Nederlandse woorden met moeite uitspreken. Het ‘Onze Vader’ was voor mij Chinees. Toch werd er veel gelachen om de grappige vergissingen die ik beging.”

Austerlitz

De oeroptimist Harry Schelbergen bleef volhouden, hij bleef een mensen-mens, die uiteindelijk in het kleine kerkje in Austerlitz de mis opdraagt.

In 2001 werd ik, (Emilie Drège, verpleegkundige), zijn mantelzorger en vriendin. Samen hebben wij een reis naar St.-Petersburg en Rome gemaakt. Beiden waren we onder de indruk van het boek van Harry Nouwen ‘Eindelijk thuis’, wat het verhaal van de verloren zoon beschrijft. Het levensgrote schilderij van de verloren zoon, door Rembrandt geschilderd, hebben we in de Hermitage van St.-Petersburg mogen bewonderen.

Pater Harry kreeg in 2008 contact met frater Daan Boonman, die toen overste was van het fraterhuis St.-Jozef. Frater Daan bood pater Harry een kamer aan in het fraterhuis om daar te schrijven aan zijn levensverhaal. Overige activiteiten en taken op landelijk niveau staan beschreven in zijn boek met als titel: “U legt uw hand op mij”. Bij het presenteren van zijn boek in april 2011, schrijft Huub Oosterhuis: “Dank voor je jeugdige wijsheid en levenslange volharding.”

In de middag nam hij altijd zijn pauze en ging bij de fraters een kop koffie drinken en zo leerde hij hen kennen. Hij ontmoette toen al de gastvrijheid.

Naar de fraters

In overleg met frater Wilfried van der Poll, provinciaal overste, en de overste van de Jezuïeten, Jan Bentvelzen s.j., werd besloten dat pater Harry in het fraterhuis St.-Jozef mocht gaan wonen. Harry’s grote wens werd vervuld: hij woonde midden in het land.

Al zijn vrienden en vriendinnen konden hem dan eventueel opzoeken, wat ook regelmatig gebeurt. Vrienden van Harry zijn vooral zijn mede-Jezuiten, die hem regelmatig bezoeken en hij gaat twee maal in het jaar naar Amsterdam om hen te bezoeken. Daar heeft hij veel plezier in.

Pater Harry, zoals hij is, wilde al de namen van de fraters kennen, in ongeveer een maand lukte hem dat (maar hij vergat er soms wel één). Hij weet op een creatieve manier de avonden in de recreatiezaal bij te wonen, ondanks zijn woordvindingsproblemen en toenemende doofheid. Harry: "Ik hoef niet alles te horen".

Hij gaat gewoon gezellig naast frater Brummelhuis zitten en kijkt naar het kaartspel met frater Stan. Hij weet hoe het kaartspel in elkaar zit, maar is te traag om er zelf aan mee te doen. Harry: "Er wordt veel gelachen met een glas rode wijn in handbereik".

Ook zit hij graag naast zijn buurman Wim Janssen de krant te lezen of het commentaar aan te horen.

Met de zusters kan Harry heel goed opschieten en is dankbaar voor de goede zorgen. De studenten die portieren vindt hij aardig. Hij vraagt regelmatig naar hun studieresultaten. Joke, die zij appartement schoonhoudt, waardeert hij zeer.

Voor mij zit Harry met een dankbare glimlach die de woorden uitspreekt: "Het is goed in het fraterhuis."

□

*Zeist, 24-01-2012
Emilie Drège*

de pen doorgeven

Jeannette is mijn naam en ik stel mezelf even voor. Ik ben getrouwd met Otto en samen hebben we 2 zonen van 20 en 23 jaar oud. Ik maak schoon in het Bestuurshuis en bij frater Daan, Leo en Wilfried.

Omdat de bus niet mijn favoriete vervoermiddel is en bewegen goed voor me is ben ik op de fiets naar het werk gegaan, ongeveer 13 km rijden. Maar omdat het op een "gewone" fiets toch best zwaar voor mij was heb ik voor mijn verjaardag

in april 2010 een elektrische fiets gekregen. Ideaal, dacht ik. Maar ik had veel pech met de fiets, elektrische gedeelte stuk, nieuwe accu nodig, lekke banden. Ik kreeg daarom in december een andere nieuwe elektrische fiets. Maar ook met die fiets had ik wel eens pech. Frater Daan en Anneke hebben mij nog wel eens opgehaald halverwege Driebergen. Ik ben er zelfs een keer flink mee gevallen. Maar ik houd de moed erin en heb er in een jaar toch al 5200 km mee gefietst.

En maak er ook leuke dingen mee. Lees maar: Otto, mijn man, was toe aan een nieuwe fiets. Hij wilde geen elektrische. Hij kocht een hele mooie met aparte kleuren, een uniek model. Op zaterdagmiddag gaan we altijd naar het voetbalveld in Doorn bij de jongens voetbal kijken. Ze voetballen daar allebei in het eerste van DEV. Otto wil er altijd iets eerder zijn dus die was er al toen ik aankwam op de fiets. Ik zag zijn nieuwe aparte fiets meteen staan en er was een plekje vrij ernaast. Ik dacht laat ik mijn kabelslot ook maar om de mooie nieuwe fiets van Otto doen.

We stonden met een aantal mensen, waar onder ook een kennis Bert, langs de lijn. Toen de wedstrijd was afgelopen liepen we gezamenlijk naar de uitgang. Bert liep voor ons uit en kwam teruggelopen van zijn fiets met de vraag of één van ons soms een Batavus heeft, want iemand had zijn fiets aan die van hem vastgelegd. Het duurde even voordat bij mij het kwartje viel en dat ik dus mijn fiets niet aan die “unieke” nieuwe fiets van Otto had vastgemaakt, maar aan die aparte unieke nieuwe fiets van Bert. Hi hi. Zo uniek was hij dus blijkbaar niet. Otto zijn fiets stond een stukje verderop.

Nou dit was mijn verhaal met mijn fiets. Het is nu begin januari 2012 en ondanks af en toe wat regen, lukt het mij nog steeds om op de fiets naar het werk te komen. Het houdt me in beweging en ben goed wakker tegen de tijd dat ik aan kom. En ondanks alle “akkefietsjes“ blijft mijn elek-trische fiets toch mijn “vriend“.

□

Jeannette Okkersen.

En de pen geef ik graag door aan Anneke Wateler.

DE EERBIED VOOR MIJ LEG IK IN HUN HART

HET WOORD

**Het woord is niet voor de jongen.
Die hebben nog hun gedachten.
Die hebben nog jaren te wachten
en zijn niet alleen in donker.
Maar het woord is voor de ouden.
Als een ligplaats in de stilte,
een mantel tegen de kilte,
een hand om vast te houden.**

Muus Jacobse

Op het moment waarop we ons met God inlaten, weten we eigenlijk niet waar we aan beginnen. We laten iets toe in ons leven, waarvan we de consequenties niet kunnen overzien. Waarom dat zo is, is moeilijk te verklaren. Misschien omdat we niet langer zelf aan het roer van ons leven willen staan en ons diep van binnen afhankelijk willen maken. Dat maakt ons aan de ene kant onzeker. Maar wanneer we nu en dan menen dat we inderdaad ‘gedragen’ worden, geeft ons dat grote zekerheid (afhankelijk van onze beleving kiezen we in plaats van ‘gedragen’ andere woorden als ‘aangeraakt’ of ‘geroepen’). Perioden en momenten van zekerheid en onzekerheid wisselen elkaar af. Wanneer de ene periode overgaat in de andere is bijna niet te voorspellen. Het gevoel geraakt te zijn geeft ons grote vreugde en dankbaarheid. Het gevoel vooral te wachten en te zoeken maakt tegengestelde gevoelens in ons los. Woorden kunnen in zo’n periode houvast en troost bieden. Een korte passage van Jeremia bevat zulke woorden: ‘*De eerbied voor Mij leg Ik in hun hart zodat ze Mij nooit meer verlaten* (Jeremia 32.40).’ Ons verlangen werpt ons op onszelf terug, maar maakt ons ook duidelijk: het is een deel van onszelf. We hebben behoefte aan die Ander. De gedachte: ‘in dat verlangen, in ons innerlijk is iets van Hem aanwezig is’, kan ons tot troost zijn. □

Hans Peters

KOPER IN DE WONNE

De INKO-redactie ontdekte dat ik dit jaar twaalfeneenhalf jaar geleden in de Wonne kwam wonen. Dat had een verzoek in mijn richting tot gevolg: ‘Kun je daar wat over schrijven in INKO?’

Er over nadenkend kwam het ‘Wonneliid’ in mij op, dat Herman Verbeek maakte toen de Wonne in Almelo 5 jaar bestond. Dat lied geeft precies aan wat de Wonne wil: het leven delen met mensen die op een of andere manier in een crisis-situatie terecht gekomen zijn.

Dit lied is vanuit meerdere posities te lezen: Een ‘buitenstaander’ kan het lezen en zeggen: ‘Nou, nou, dat is wat!’ De toon zal de aard van de reactie bepalen, maar vaak hoor ik er een mij verlegenmakende bewondering in.

Een kerngroep lid zal het lezen en misschien zeggen: 'Ja, zo willen wij onze gemeenschap vormgeven: er zijn voor de ander, warmte en veiligheid en onderdak bieden, een arm om je heen'. Zo zou het moeten zijn, zo is het ook vaak, maar dikwijls ook niet als onmacht, onbegrip of eigenbelang meespelen. Het lukt ons dus niet altijd, maar toch!

Als ik, als een van de twaalf mensen die in huis wonen, het lied lees ontdek ik dat het lied ook over mijzelf gaat, over wat ik hier mag ervaren, en waar ik dankbaar voor ben. Telkens weer word ik 'aangeraakt', wakker geschud, aangespoord, bemoedigd, als bij mij 'het pad door de nacht' zich weer eens aandient. Zo is er sprake van een levengevende wisselwerking: openen en geopend worden, geven en vragen, delen en ontvangen, welkom heten en afscheid nemen. Inderdaad, ik ervaar meer te ontvangen dan te geven.

Mijn omzwervingen door het leven – een wonderlijke weg op zoek naar een religieuze gemeenschap-zoals-ik-me-indacht – hebben mij (tenslotte?) hier in de Wonne gebracht. Ik leer en ondervind hier wat het voor mij betekent: 'iemand die naast jou is, iemand alleen', en dat 'gaan door het vuur voor jou geen pijn doet', maar nabijheid, vreugde en vriendschap geeft; iets wat ik ieder van harte toewens waar je ook woont, bent, leeft.

Berno

WONNELIED

Tekst: Herman Verbeek

Muziek: Chris van Bruggen

Won- ne is warm- te, een arm om je heen,
ie- mand die naast jou is, ie- mand al- leen;
mank aan de heup op het pad door de nacht:
dat er nog licht kwam, zo on- ver- wacht.

Wonne is een die zich opent voor jou,
huis als een hart dat je liefhebben zou;
zolang verlangd naar een huisgenoot zijn,
gaan door het vuur voor jou doet geen pijn.

Wonne leert van het brood delen maakt warm,
tafel die rechtstaat maakt niemand meer warm;
delen voedt allen, een lichaam van brood,
drink maar de beker zo bloedwarm rood.

Wonne is warmte gewoon als ze is,
weet hoe de geveer de vragende is;
geven is laatste is eerste te doen,
zing maar een wonnelied, wees een zoen.

□

NAAR BUITEN

De hemel is somber.
't Is akelig nat.
Wanneer wordt het anders?
Ik wil graag op pad .

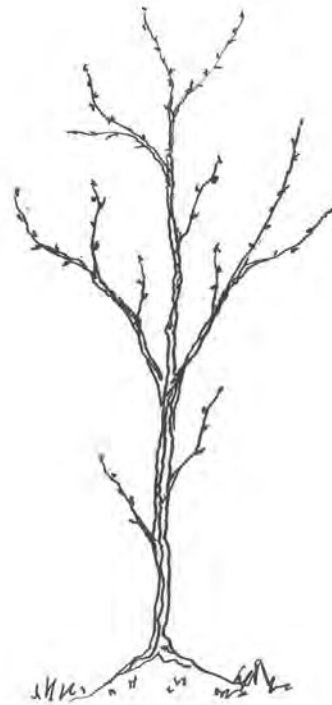
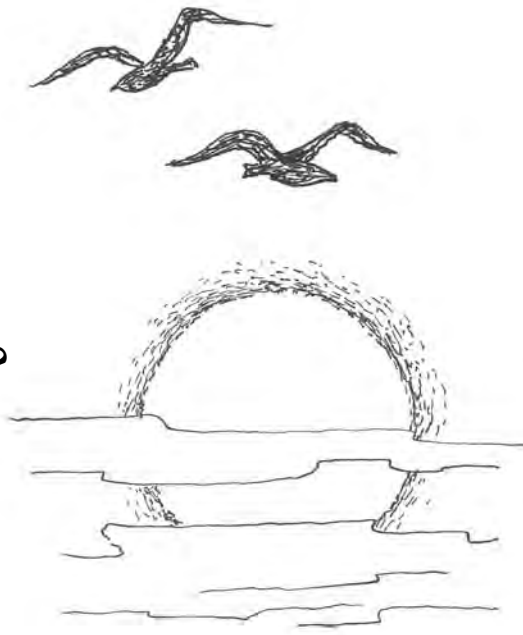
Ik wacht op de lente,
ik wacht op die dag.
De zon moet gaan schijnen.
Omhoog gaat de vlag.

Soms is het wat milder.
Dat geeft je plezier.
Ik fiets door de polder
in richting rivier.

Ik kijk en ik denk vaak:
"Straks wordt het weer mooi.
Na winter komt lente,
na vorst komt er dooi".

Ik kijk naar de bomen,
de planten, het bos.
Nu overal knoppen.
Maar straks barst het los.

't Is allemaal grauwig
Dit nare seizoen.
Maar straks moet je kijken,
is alles weer groen.

Nu zijn er geen bloemen.
Nu zie je geen kleur.
Maar straks bloemen, planten,
te kust en te keur.

Ik voel, ik moet verder,
ben iets te lang hier.
Ik wil naar het brugje,
ginds bij de rivier.

Ik kijk naar het water.
Het stroomt altijd voort.
En nooit zie ik iets wat
zijn loop heeft gestoord.

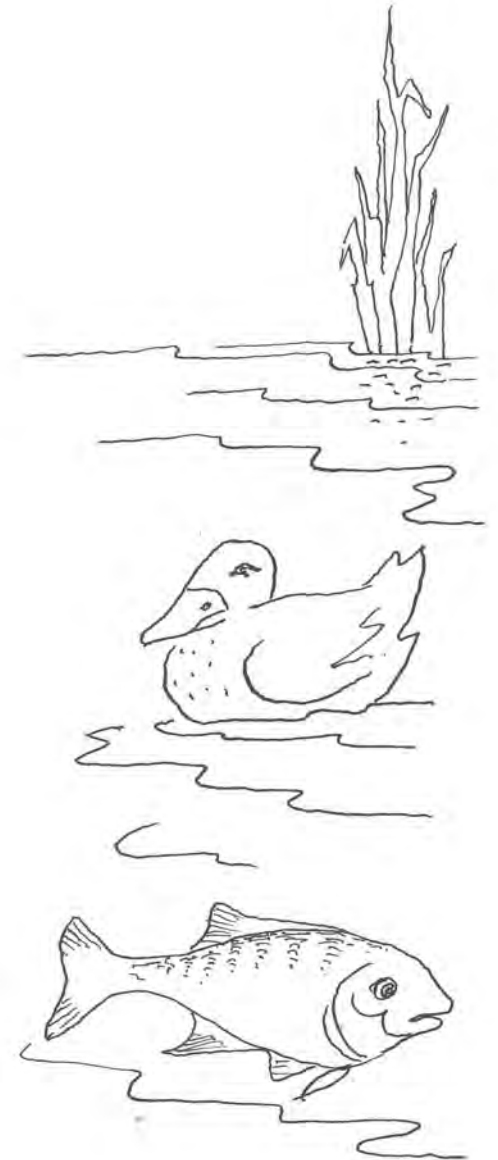
Ik kijk in het water.
Ik zie wat er leeft.
Wat drijft en wat zwemt en
er non-chalant zweeft.

Steeds blijf ik staan kijken
naar datzelfde beeld.
En wat ik gezien heb
heeft mij nooit verveeld.

Ik ga naar het kroegje,
een kroegje met sfeer.
Daar lees ik mijn boeken
en pen daar wat neer.

Ik blijf daar twee uurtjes
en iedere keer,
zegt men heel vriendelijk,
"Tot morgen, meneer."

□

FRITS STEVENS IN HET ZONNETJE!

In de Oosterband, parochieblad van de Aloysiuskerk in Utrecht Oost, jaargang 29 nummer 12, las de redactie het volgende artikel.

Op 20 november jl. werd Frits Stevens tijdens een etentje van de collectanten in het zonnetje gezet. Frits zet zich als vrijwilliger al vele jaren in, binnen onze parochie, hij is jaren lid geweest van de PCI, is collectant en bespaart ons, als postbezorger, heel wat postzegels en nu ook nog voor de Martinus. Hij werd namens de pastoraatgroep toegesproken door (voor de collectanten bekende) Broeder Martinus, die hem omschreef als actief, gedreven, attent, altijd vrolijk en opgeruimd. Het is een bijzonder jaar voor Frits, want hij is dit jaar 50 jaar frater. Broeder Martinus haalde ook een interview aan uit de Trouw van 29 juni 2006 waarin stond dat hij als de laatste der Mohikanen wegging uit het onderwijs. De Fraters van Utrecht ofwel de Congregatie van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart zoals de officiële naam is waren graag geziene krachten in het Utrechtse onderwijs. Meester Frits stond 40 jaar voor de klas, als laatste op de Kranenburgschool (die hebben ze nu maar afgebroken). In dit interview verwoordde Frits zijn visie voor zijn toekomst (na 2006 dus) "Ik blijf natuurlijk actief in de

congregatie en binnen de parochie, de wil om niet alleen voor mezelf te leven raak ik nooit meer kwijt”. Dit is Frits ten voeten uit. Daarom zijn we ook zo blij met hem en waarderen we zijn inzet ook omdat we weten dat zijn benen niet altijd willen wat hij wil.

Onze parochie heeft voor heel speciale gelegenheden een mooi symbolisch geschenk, namelijk de paaskaars van het afgelopen jaar. Daarom overhandigde Broeder Martinus, namens de pastoraatgroep, de paaskaars aan Frits die daar zeer verguld mee was. Van de voorzitter van de collectanten, Henk Oude Groen, kreeg hij een cadeaubon en de bloemen voor Frits werden overhandigd aan Peter van Iersel (de huisgenoot van Frits) die buiten Frits om ook was uitgenodigd en die toevallig ook dit jaar 50 jaar Broeder van Johannes de Deo is.

Tijdens dit zeer gezellige etentje waarbij alle collectanten aanwezig waren, ook degenen die een tijdje in de ziekenboeg hebben gezeten, werd ook Kees Agterberg gehuldigd omdat hij 25 jaar collectant is. Het etentje werd gehouden in het pastoraal centrum, een ideale en vertrouwde omgeving waar we met de catering van Ivo en Bernadette de Jong en vele helpende handen er een feestelijke namiddag van gemaakt hebben.

□

Jan Uijtenwaal, lid van de pastoraatgroep

U zult zeggen: “wat een vreemde titel”. De verklaring is, dat ons gezin Van Diemen in Hilversum in een straat vlak bij de hei woonde op dit nummer. Als ik dus op de kweekschool naar huis schreef moest ik dit nummer gebruiken. Bovendien is het nu mijn leeftijd.

Sinds enkele jaren geef ik weer les op een school voor praktijkgericht onderwijs in Zeist. Dan krijgen er twee keer twee leerlingen les in elektrotechniek. We proberen hen iets bij te brengen, eenvoudige dingen, stekker aanzetten, lamp vervangen, schakelaar vernieuwen enz. Ook het vervangen van ‘stoppen’ of de wijze van het weer aanzetten van een aardlekschakelaar.

Soms doen zich leuke dingen voor.

Twee meisjes komen het leslokaal binnen en blijven bij de deur staan. Ze wreven met hun vingers over hun kleding. Toen ik zei: “Komen we niet verder vandaag?”, zag ik dat ze hun nagels fel rood hadden gelakt. En nog iets later zag ik dat het koppie ook helemaal bewerkt was. Ik ging staan en zette mijn armen insteekklaar in mijn zij en vroeg: “Gaan we stappen, dames?” “Nee mijnheer, nee mijnheer!” “Waarom zijn we dan zo mooi?” “We hebben opmaakles gehad.” Ik maakte een beweging als bij het eten en vroeg of het lekker was? (Ze krijgen ook kooklessen.) “Nee mijnheer, u snapt er niets van!!”

Na een maand of drie, vier komt er een nieuw ploegje kinderen. Dit schooljaar gaf ik na uitleg de twee meisjes een stukje snoer en een stekker en zei: “Dit moet aan elkaar komen.” Eén meisje deed niets, bleef stil zitten. Ik vroeg: “Waarom doe je niets, ben je bang?” “Ja mijnheer, er kan nog stroom in zitten.” Op mijn vraag: “Heb je als klein kind een keer met een voorwerp in het stopcontact zitten prutsen?”, zei ze: “Ja. Toen heeft mijn vader

mij weggetrokken en gezegd dat ik daar in het vervolg van af moest blijven, dit is niks voor meiden.” Toen pakte ik het stukje snoer en hield beide eindjes vast en zei: “Zie je wel, er zit geen stroom in.” Toen begon ze te werken.

De meeste kinderen vinden het prachtig om wat te prutsen. Ze vinden het jammer als ze weer naar de klas moeten. Op het eind van de periode laat ik ze aan een meervoudige contactdoos een stukje snoer zetten met een stekker. Ze zijn dolgelukkig dat ze dat mee naar huis mogen nemen. Hiermee kunnen ze pronken bij hun ouders.

Voor mij is het een soort reclame naar de andere kinderen. Het is en blijft leuk bij deze kinderen te werken.

□

Fr. Servatius van Diemen

TOEKOMST VOOR DE BASILIEK IN SITTARD

De devotie tot Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart kwam in Nederland tot bloei nog voordat de FDNSC en MSC in Nederland waren. Nadat in het pensionaat van de zusters Ursulinen een van

de meisjes dreigde te stikken, nadat ze een naald had ingeslikt en deze losschoot toen men het meisje een medaille van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart had omgehangen en drieëndertig keer gebeden had “Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart, bid voor ons”, zetten de Ursulinen zich in voor de verspreiding van de devotie in Nederland en met name in de Basiliek van Sittard. Zij deden dit samen met de Aartsbroederschap die zich ten doel stelde de devotie in het dagelijks leven gestalte te geven.

Toen de Ursulinen geen zusters meer hadden, die deze taak op zich konden nemen, lag het voor de hand om de Dochters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart, die zich inmiddels in Nederland hadden gevestigd, te vragen deze taak op zich te nemen. Vanaf 1977 zorgde een gemeenschap van Zusters samen met de rector van de Basiliek, een pater MSC, en de Aartsbroederschap voor de Basiliek, totdat ook zij onder ogen moesten zien dat deze situatie in de toekomst niet meer haalbaar zou zijn.

Nieuwe wegen

De commissie “Toekomst Basiliek” heeft toen gezocht naar nieuwe wegen. In hun rapport adviseerden zij om een Basiliekteam op te richten, dat onder leiding van een pastorale beroepskracht, samen met vrijwilligers gestalte zou geven aan de pastorale zorg in en rondom de basiliek. Vanuit het project Spiritualiteit van de MSC en FDNCS werd het initiatief genomen om een groep van gastvrouwen en gastheren op te richten en te vormen die ervoor zouden zorgen dat de basiliek van dinsdag tot en met zondag geopend is voor mensen die tot rust willen komen, even willen bidden, een kaarsje willen aansteken of de prachtige kerk willen bezichtigen.

Op dit moment bestaat het klein Basiliekteam uit Zuster Lies Alkemade, Paul van de Veen en Zuster Elly van Dijk. Zij zorgen samen met de administratieve kracht, Ans Jagt, voor de dagelijkse bezetting van het kantoor van de Aartsbroederschap, het ondersteunen van de verschillende groepen van vrijwilligers en het organiseren van de bedevaarten. Het groot Basiliekteam bestaat uit het klein Basiliekteam aangevuld met enkele leden van de Aartsbroederschap en een tweetal vrijwilligers. Zij houden zich bezig met het ontwikkelen van nieuwe plannen en initiatieven. De organisatie wordt bestuurd door de Aartsbroederschap van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart. In het Algemeen Bestuur hebben onder andere de Provinciaals van MSC en FDNCS zitting. Een aantal leden van het Algemeen Bestuur vormen het Dagelijks Bestuur, dat tot taak heeft ervoor te zorgen dat het Basiliekteam en de vrijwilligers kunnen functioneren.

Deze bovenstaande tekst van Ben Verberne en Elly van Dijk uit de publicaties van MSC en Dochters van O.L.Vr. van het H. Hart in Tilburg – met toestemming van hen overgenomen – wil ik illustreren uit het Blauwe Boekje, waarin Lies Alkemade vertelt over de oktoberfeesten in Sittard en de rol van de Basiliek daarbij.

In Sittard werden de jaarlijkse oktoberfeesten gevierd. Heel de binnenstad stond vol kermisattracties. Ook op de Oude Markt stonden verschillende kramen, waar de mensen in drommen langs liepen en natuurlijk verleid werden om een prijsje te winnen of een zuurstok te kopen. Voorheen werd de basiliek op deze dagen gesloten, om te voorkomen dat uit baldadigheid schade zou worden aangebracht aan de basiliek. Nu besloot het bestuur van de Aartsbroederschap in overleg met het basiliëkteam, 's middags de basiliek open te houden met extra toezicht van onze gastheren en gastvrouwen. Het werd een succes. Tijdens de vijfdaagse oktoberfeesten kwamen er 2000 extra bezoekers de basiliek en het Mariapark bezichtigen. Kunt u zich de zee van lichtjes voorstellen? En welke intenties zijn er niet neergelegd bij die kaarsjes? Zo wordt in het kermisgedruis het heilige met het profane verbonden. Ook mochten we de zinvolheid ervaren van het samenwerken aan een basiliek, waar vele vrijwilligers met hun hartelijke aanwezigheid gastvrijheid bieden.

□

BLAUWBORGJE

Christelijke spiritualiteit herkent het beeld van Jezus in de mens naast ons, die ons met vragende ogen aankijkt. Waar het gebed en de bezinning ons leren om tot God 'Vader' te zeggen, moet de omgang met de medemens ons leren de ander 'broer' of 'zus' te noemen en ook daarnaar te handelen.

De joodse wijsgeer Levinas noemt het 'de godsdienst van het gelaat'. Het gelaat moet herkend worden als dat van de broer of de zus.

Het woord 'naaste' is concreet bedoeld, maar is abstract geworden, hetgeen ook geldt voor het woord 'naasteliefde'.

De joodse filosoof Martin Buber heeft daarom het woord uit Leviticus opnieuw vertaald met: 'Gij zult uw naaste liefhebben, hij (zij) is als u'.

Jezus zelf heeft deze gelijkheid tot inzet van zijn leven gemaakt. 'Hij heeft zich niet willen vastklampen aan de gelijkheid met God. Hij is aan de mensen gelijk geworden.' (Fil. 2,6-7).

In het hierboven staande wordt het uiteindelijke doel van spiritualiteit en mystiek weergegeven: het je toevertrouwen aan de ónvoorwaardelijke Liefde waarmee God je bemint en waarmee wij - godvormig geworden - elkaar mogen beminnen.

In deze context staat het volgende verhaal uit mijn Groningse jaren 1979-1986.

'Blauwborgje' is de naam van een verpleeghuis in de stad Groningen.

Eenmaal per maand is er een woord- en communieviering voor de merendeels demente bewoners. Een groepje dames zorgt voor het meebrengen van geconsacreerde hosties en de fratervoorganger probeert de dienst zo herkenbaar mogelijk te maken.

De mensen worden vanuit allerlei afdelingen naar een zaaltje gebracht en nemen plaats op stoelen.

Een broer en een zus die elkaar niet meer kennen zijn vandaag ook aanwezig.

De voorganger dekt, als iedereen aanwezig is, een tafel met een wit kleed en plaatst er een kruisbeeldje op en twee kandelaars.

Vervolgens trekt hij - opvallend zichtbaar om associaties met het verleden op te roepen - een albe aan en doet een stola om.

Na het kruisteken zingen we: 'Wees gegroet, o Sterre'. Sommigen hebben in het zangboekje het nummer kunnen vinden. Bij anderen lukt dat ook met enige hulp.

Er volgt een gebed en dan een lezing.

Ja, die lezing, daar zijn we gauw van afgestapt. Je kunt beter meteen het Bijbelverhaal vertellen in plaats van het eerst voor te lezen. Vertellen gaat immers nog altijd boven voorlezen. Bij vertellen kun je met heel je lichaam, met je mimiek en pantomimiek meewerken om de aandacht te wekken en vast te houden.

'Moeten we al uitstappen?' klinkt het opeens. 'Nee, nog niet, we gaan nog even zingen en bidden!' We kiezen het derde Gregoriaanse credo en sommigen zingen dat uit volle borst mee. Dan delen we de communie uit en letten op of ze die inderdaad nuttigen en niet in hun zak steken.

Na het slotlied wordt de tafel afgeruimd en ontdoet de voorganger zich van zijn liturgische gewaden.

We sluiten af met koffie, koekjes en chocolaatjes. Enkelen pakken er twee tegelijk...

Bij het naar huis gaan heb ik weer meditatiestof voor langere tijd.

Deze mensen zijn net zo geweest als ik nu ben. Ze hebben als kind gedanst en gesprongen, als volwassene waarschijnlijk een baan gehad, een winkel, wellicht voor een gezin gezorgd.

Sommigen hebben nog altijd de drang om elke dag een paar kilo aardappels te schillen, of willen weg om boodschappen te halen.

Is beleefde (of moet ik zeggen: geleefde) spiritualiteit je kunnen verplaatsen in mensen en in verstilde eerbied blijven omgaan met hun waardigheid?

□

Dement

Ontgeeste mensen.

Ik krijg contact, dat denk ik.

Ik denk; zij niet meer?

frater Ton Augustin

EEN KLOOSTER WORDT MONUMENT

De geschiedenis van een bijzondere plek voor verdieping, vorming en ontmoeting

Het pand Moesstraat 20 in Groningen heeft afgelopen jaar de status van monument gekregen. Het voormalig klooster is voor de meeste mensen onbekend, want het ligt enigszins verscholen op een groot binnenterrein. Een uniek stukje stad met een rijke en interessante historie.

Vanuit het plantsoen gekomen ligt het pand aan de linkerkant van de Moesstraat en is bereikbaar door een poortdoorgang. Het klooster met de grote, deels ommuurde tuin is in 1919 gebouwd in opdracht van het kerkbestuur van de Heilig Hartkerk naar het ontwerp van de Groninger architect A.Th. van Elmpt.

De eerste bewoonsters, zusters Franciscanessen van de Heilige Familie, werkten in de thuiszorg voor mensen van alle gezindten. Ook vingen zij in het klooster ouderen op, die niet meer thuis konden wonen. Het klooster maakte deel uit van een katholieke 'enclave' die in de eerste decennia van de vorige eeuw ontstond tussen de Moesstraat en de Tuinbouwdwarsstraat. In 1914 werden de Heilig Hartkerk en pastorie gebouwd, in 1916 een lagere school gevolgd door het klooster en een verenigingsgebouw in 1919. In 1922 kwam er nog een bewaarschool bij met een klooster voor de zusters van Liefde, die het onderwijs behartigden. De Heilig Hartkerk en de pastorie zijn (op de toren na) afgebroken in 1994, de overige gebouwen staan er allemaal nog.

De Zusters Franciscanessen woonden en werkten er tot 1980. Toen zij verhuisden kwamen er kloosterlingen van verschillende

congregaties (de Fraters van Utrecht, Broeders van Huijbergen, Oudenbosch en Maastricht) en stichtten er een oecumenische gemeenschap. Het was een tijd waarin allerlei kloosters zochten naar een nieuwe invulling van het religieuze leven en er werd intensief geëxperimenteerd met kleinere gemeenschappen. De gemeenschap groeide uit tot een vriendenkring van zo'n twintig deelnemers en werd in 1982 omgezet in een onafhankelijke vereniging, de Terebint geheten. Het was een gastvrije gemeenschap, open naar de buurt en met aandacht voor maatschappelijke problemen. De Terebint bestond tot 1998 en heeft lange tijd vluchtelingen opgevangen.

Begin jaren tachtig was er een groepje enthousiaste mensen dat de droom had een centrum voor spiritualiteit te beginnen in het noorden van het land. Een plek voor stilte, verdieping en ontmoeting. Het klooster in de Moesstraat paste bij die droom en er werd contact gelegd met Terebint. Dat kwam goed uit, want de mensen van de Terebint wilden graag zenmeditatie leren beoefenen. Het contact groeide en in 1989 kwam het tot de stichting van De Poort, Centrum voor Spiritualiteit. Sindsdien worden er cursussen, lezingen, dagen en weekenden gehouden voor mensen die zoeken naar diepgang en betekenis in hun leven. Het is een plek van verdieping, vorming en ontmoeting geworden, nu al meer dan twintig jaar. Vanuit verschillende invalshoeken is er aandacht voor de geestelijke weg en hoe deze vorm krijgt in ons dagelijks leven. Er zijn cursussen in de christelijke mystiek en spiritualiteit, in kabbala, zenmeditatie, yoga, maar ook in creatieve vormen zoals schilderen, zang en dans. Sinds enkele jaren kent het klooster nieuwe bewoners, acht studenten die een leefgroep (convivium) vormen vanuit de christelijke studentenstichting Ruimzicht, die in het land acht van zulke huizen kent.

□

*Groninger Gezinsbode
04 januari 2011*

PAASNACHT

*Dit is de nacht
van een onuitroebbaar verhaal.*

*Dit is de nacht
van een mens.*

*Het verhaal van De Mens
uit Nazareth.*

*Tot op de dag van vandaag
spreekt zijn levensverhaal tot de verbeelding.*

*Sterker nog,
in zijn verhaal is onze hoop gelegen.
In zijn verhaal ontdekken wij de bron van ons bestaan.
Zijn verhaal geeft ons grond onder onze voeten.*

*Blinden zien, lammen lopen,
armen krijgen uitzicht, hongerigen te eten.*

*Hij heeft hoop op leven
in de harten van mensen neergelegd.*

*Hij heeft voorgeleefd
tot welke liefde ja als mens in staat bent,
wanneer je tot je door laat dringen,
dat God naast je staat zolang je leeft vanuit die liefde.*

□

Franck Ploum

*Uit: De Goede Week in toon, taal en teken.
Franck Ploum en Jetje van Wijk*

FRATERS VAN UTRECHT

MANNEN MET EEN GROOT HART

In de grote trouwzaal van het Utrechtse gemeentehuis nam burgemeester Aleid Wolfsen op 23 november het eerste exemplaar in ontvangst van het boek 'De verborgen stad'.

Auteur Marie te Marvelde zwerft al jaren door Utrecht op zoek naar bijzondere, liefst minder bekende plaatsen. Wekelijks beschrijft ze haar vondsten in het huis-aan-huisblad 'Ons Utrecht'.

De rooms-katholieke Te Marvelde schuwt de (voormalige) kerkelijke plekken in Utrecht niet: bijna de helft van het rijk geïllustreerde boek beschrijft plaatsen die met religie te maken hebben. Deels zijn deze verhalen een buiging naar het verleden: een aantal van de kerken en kloosters heeft inmiddels een andere bestemming, en ook de fraters van Utrecht hebben de stad verlaten. Te Marvelde combineert interviews met feitelijke historische gegevens, waarbij foto's uit het heden en uit de oude doos haar verhalen illustreren.

Uit 'Op Tocht', december 2011

Op 13 augustus 1873 stichtte Mgr. Andreas Schaepman, destijds aartsbisschop van Utrecht, de congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart, in de volksmond de Fraters van Utrecht genoemd.

Schaepman zocht met zijn praktische aard naar een manier en middelen om de noden van de armen te lenigen.

Vlnr. de fraters Van der Poll, Perdon en Van Diemen

Grote beproevingen

Het onderwijs had zijn bijzondere aandacht. *'Sinds 1848 is de vrijheid van onderwijs in de grondwet vastgelegd, maar alleen openbaar onderwijs wordt van regeringswege financieel gesteund'*, vertelt frater Wilfried van der Poll, de huidige overste in het complex in De Bilt, waar de fraters wonen sinds ze in 2005 Utrecht hebben verlaten. Hij gaat verder: *'Eerder werd in Tilburg al een fraterorde gesticht. De eerste drie kandidaten uit Utrecht kregen daar hun geestelijke vorming en volgden lessen aan de kweekschool. Schaepman liet een huis aan de Ganzenmarkt inrichten voor de fraters en kwekelingen. De beginperiode werd gekenmerkt door grote beproevingen. De fraters waren afhankelijk van liefdadigheid. Door de inspannende arbeid en het armoedig bestaan, was een opmerkelijk groot aantal sterfgevallen te betreuren. Je moet maar eens een kijkje nemen op ons kerkhof hier op het terrein. Allemaal jonge levens nog.'*

In 1875 verhuisden de fraters naar het grote complex aan de Herenstraat in Utrecht. Frater van Diemen, die er 57 jaar van zijn leven heeft gewoond, vertelt: *'Daar zat vroeger de oude schuilkerk voor de katholieken. Ik kon zo vanuit mijn kamer op de Dom kijken en dat mis ik hier. We deden alles zelf: koken, wassen, strijken, schoonmaken, lesgeven, opleiden en we hadden een drukkerij aan huis. Ik zeg altijd: wij zijn de meest geëmancipeerde mannen, beter kun je niet treffen. De mooie binnentuin, die tussen de Herenstraat, Nieuwegracht en Kromme Nieuwegracht loopt, werd vroeger als speelplaats gebruikt. Toen de Martinuskapel, de oude schuilkerk dus, aan restauratie toe was, stonden de fraters zelf op de steigers te metselen. Nu wordt er voor ons gezorgd, want de gemiddelde leeftijd is 81 jaar.'*

De frater zelf is 81 jaar en nog volop actief. Hij is zelfs weer les gaan geven. Frater Perdon, de archivaris van de orde, werd in 1934 in de Utrechtse Runstraat geboren, maar heeft voornamelijk in het fraterhuis in Borculo gewoond. Zijn oom was priester en zelf ging hij bij de fraters naar school op de Gregorius aan de

Kromme Nieuwegracht. *'Kijk, dat was een heel andere tijd vroeger'*, zegt hij. *'Je kon als jochie van een jaar of tien toch niet overzien wat het in hield. We wonen hier nu nog met 38 man, terwijl de congregatie in 1960 nog 400 leden had. In Nederland is er sinds 1968 niemand meer toegetreden. Wilfried, onze overste, is er als laatste bijgekomen. Sinds 1928 zijn leden van onze orde naar Indonesië gegaan om missiewerk te doen en in 1958 werd de eerste frater van ons naar Kenia uitgezonden. We zitten daar nog steeds en in Indonesië is er een kleine aanwas van fraters van zes per jaar. Verder zijn we een uitstervend ras.'* Alle drie de fraters vinden het jammer dat een stuk geschiedenis verdwijnt, maar ze zijn ervan overtuigd dat er iets nieuws terug zal komen in een andere vorm. De mensheid zal blijven zoeken naar het Hogere.

Alle kloosters in Nederland van de fraters van Utrecht, hebben inmiddels hun deuren gesloten. Vorige maand zijn de fraters uit Arnhem in De Bilt komen wonen. Ze leven er bij elkaar en kunnen terugkijken op een arbeidzaam leven. Ze hebben aan de bakermat van het katholiek onderwijs in Utrecht gestaan. Op een enorm landgoed met eigen kerkhof en kapel worden ze oud en blijven ze bidden. In het woon- en leefgedeelte zijn talloze voorwerpen terug te vinden uit het Rijke Roomsche Leven. Relieken van

heiligen, talloze boeken en religieuze voorwerpen en een schilderij van de Maastrichtse kunstenaar Charles Eijck. Hij schilderde Willibrord en de Dom op een stuk behang van de fraters, als dank voor zijn langdurig verblijf. Hij maakte de kruiswegstaties voor de oude kapel.

In de binnentuin staat een mooi Maria-beeld, Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart. 'Hoop der Hopelozen' luidt de devotie tot haar.

Een prachtige binnentuin

Met het vertrek van de Fraters van Utrecht verdween in 2006 één van de laatste kloosters uit Utrecht, de stad die er in de middeleeuwen zoveel telde. Het kloostercomplex van de Fraters was zeer uitgebreid. Het bestond uit veel panden van het bouwblok begrensd door Herenstraat, Nieuwegracht en Kromme Nieuwegracht. Te midden van die panden lag een prachtige grote binnentuin, die met zorg door de fraters werd onderhouden. Het complex is nu verbouwd tot luxe appartementen. De fraaie binnentuin is nog ongewijzigd en wordt gebruikt door alle bewoners van de appartementen van de Nieuwegracht.

Oorspronkelijk lag de ingangspoort van het klooster van de Fraters aan de Nieuwegracht 20, het pand met de naam Huis Loenersloot. Dit pand was ooit het Aartsbisschoppelijk Museum, de voorloper van het Museum Catharijnenconvent. Het is een karakteristiek poortgebouw dat in 1517 is gebouwd door de rentmeester van Utrecht, Berend uten Eng. Berend was verantwoordelijk voor de financiën van de stad en ook raadsheer van de bisschop Philips van Bourgondië. Aan weerszijden van de poort bevinden zich twee natuurstenen kopjes met de portretten

van Berend en zijn vrouw Johanna Overdevecht. Het huis kreeg in 1553 de naam Loenersloot toen de kleindochter van Berend het huis erfde en trouwde met de zoon van de heer van Loenersloot, Jacob van Mijnden. Het aanzicht van dit huis is al die eeuwen nooit veranderd. Het was vanaf 1875 door zijn fraaie ingang prima geschikt te functioneren als ingangspoort voor de Fraters van Utrecht.

13 september 1955. De rouwstoet voor de begrafenis van Johannes Kardinaal de Jong in de Lange Nieuwstraat; de katafalk met kist wordt getrokken door de fraters van het St. Gregoriushuis.

□

Met toestemming overgenomen uit:

“De verborgen stad Utrecht”

Auteur: Marie te Marvelde

Uitgeverij: Stokerkade cultuurhistorische uitgeverij

Uitgegeven in november 2011.

PASEN

*Al had ik elke fout, elke misdaad bedreven,
dan nog behield ik steeds hetzelfde vertrouwen,
want ik weet al te goed dat die hoeveelheid aan fouten
een druppel blijkt te zijn die in het vuur verdwijnt.*

*Geef mij een hart dat brandt, dat verteed wordt van liefde,
een hart tot steun en kracht, dat altijd blijft branden,
dat altijd mij bemint, tot in mijn zwakheid mij liefheeft, dat steeds over mij waakt, bij dag,
bij nacht mij leidt.*

*Nooit eerder was een mens zo vervuld door de liefde,
dat hij zijn leven gaf, mij zozeer beminde.
Geen mens dan Hij alleen, mijn God, die mens werd op aarde
en die geleden heeft, mijn Broeder en mijn Heer!*

*Al wat wij doen voor U, zelfs de mooiste der daden,
is werkelijk wat waard, wanneer het liefde
van Uw Hart uit kan stralen. Dus mijn doen en laten
ik leg het in Uw Hart, dat steeds van liefde brandt!*

*Ach, niemand is in staat heel Uw wet na te leven.
Maar levend als Uw kind, ontvang ik Uw zegen
en ben ik in staat U heel mijn leven te geven.
Mijn heiligheid zijt Gij. Uw Liefde leeft in mij!*

□

*Thérèse van het Kind Jezus, 1873-1897
Kerkleraar*

RELIGIEUZEN EN DE NIEUWE EVANGELISATIE

Het jaar 2012 zal kerkelijk gezien sterk in het teken staan van de 'nieuwe evangelisatie'. Benedictus XVI is evenals zijn voorganger Johannes Paulus II een vurige pleitbezorger van het zoeken naar nieuwe wegen waarop het evangelie kan worden gebracht in vanouds christelijke delen van de wereld, maar waar het christelijk geloof aan invloed en kracht heeft ingeboet. De uitdaging voor religieuzen is om vanuit de eigen rol binnen de kerk ook een eigen geluid over de nieuwe evangelisatie te laten horen.

Het is duidelijk dat de nieuwe evangelisatie voor paus Benedictus grote prioriteit heeft. Op 28 juni 2010 richtte hij de Pauselijke Raad voor de Bevordering van de Nieuwe Evangelisatie op. In de Raad zijn kerkelijke zwaargewichten benoemd als de Italiaanse aartsbisschop Rino Fisichella (de voorzitter) en de kardinalen Christoph Schönborn (Wenen), Angelo Scola (Milaan) en William Levada (prefect van de Congregatie voor de Geloofsleer). Op aandringen van de Raad zullen tijdens de Vastentijd 2012 stadsmissies worden georganiseerd in twaalf grote Europese steden. Daarmee wordt voortgebouwd op eerdere ervaringen met groot-schalige stadsmissies in o.a. Wenen (2003), Parijs (2004), Lissabon (2005), Brussel (2006) en Boedapest (2007). Ook tijdens de bisschoppensynode die in Rome zal plaatsvinden van 7 tot en met 28 oktober a.s. zal de nieuwe evangelisatie centraal staan.

Wisseling van perspectief

In de *Lineamenta* (het voorbereidende document) voor de bisschoppensynode worden zes terreinen genoemd die de complexiteit aangeven van de huidige situatie in de wereld: secularisatie en de opleving van religiositeit (inclusief vormen van fundamentalisme), migratie, de sociale media, de financieel-economische

wereld, wetenschappelijk en technologisch onderzoek en tenslotte de opkomst van nieuwe politieke en economische spelers op mondiaal niveau. De *Lineamenta* roept op de nieuwe context te leren verstaan en op die plekken een getuigenis af te leggen.

Hoe dit getuigenis zou kunnen klinken wordt mooi verwoord door de theoloog Erik Borgman. “We moeten ons verhaal vertellen (...) en niet ten dienste staan van de wereld zoals die is. Dan ga je gaten stoppen of via de *caritas* oplossen wat de overheid laat liggen. We moeten juist de verschillen benoemen die er zijn met de gebruikelijke manier om over de wereld te denken. Het verschil zit ‘m in het perspectief dat bij christenen wezenlijk anders ligt. De moderne mens kijkt vanuit de gedachte: ‘Wat kan ik ergens mee, met mijn leven, met de wereld?’ De religieuze mens kijkt naar dezelfde cultuur, maar vanaf de andere kant: ‘De wereld is niet van mij, zij is mij gegeven. En in die wereld heb ik een plaats.’ We moeten dus durven beginnen met het tegenspreken van de vanzelfsprekendheden die mensen hebben. Het gaat om een fundamentele ommekeer, om een wisseling van perspectief.” Om die perspectiefwisseling tot stand te brengen, zet Borgman zich in: “Ik heb geen keuze: ik moet spreken. Ongeacht de resultaten. De toekomst ligt in Gods handen, niet in de mijne.”

‘Vooral nieuw’

De Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) heeft vanwege de grote aandacht binnen de kerk voor nieuwe evangelisatie besloten dit als jaarthema te kiezen voor 2012: ‘Welkom zij die de goede boodschap brengen; religieuzen en nieuwe evangelisatie.’ Nieuwe evangelisatie is echter niet direct een onderwerp waarvoor de meeste religieuzen in Nederland warm lopen. Eerder het tegendeel. Er leeft onder velen een zekere huiver om het christelijke geloof al te expliciet te verkondigen binnen de geseclariseerde context waarin zij leven. Die huiver heeft verschillende redenen: het respect voor de overtuigingen van anderen en het besef dat

ook die van waarde zijn; een bereidheid om te leren van andersgelovigen; een voorkeur om het geloof liever waar te maken in concrete daden en een overtuigende levenswijze dan in woorden; gêne over een verleden waarin de kerk triomfalistisch en arrogant optrad; de associatie van het woord ‘evangelisatie’ met de activiteiten van bepaalde pentecostale of evangelicale christenen. Maar als het goede nieuws dat Jezus verkondigd heeft het hart vormt van het leven van religieuzen, moet dit ook gedeeld worden met anderen. De navolging van Christus bestaat erin het goede nieuws in elke tijd opnieuw stem te geven. Om die reden is het jaarthema dat de KNR heeft gekozen beslist actueel.

Ook de bijeenkomst van de Unie van Generale Oversten (USG) in Rome in november 2011 was gewijd aan de nieuwe evangelisatie. Een belangrijke conclusie was dat nieuwe evangelisatie vooral ‘nieuw’ moet zijn. Het kan niet gaan om een ‘terug naar het verleden’ waarin de kerk invloed en aanzien had en de regels duidelijk waren. Waar we wel naar terug moeten zijn de bronnen: het evangelie en het charisma en de spirituele tradities van de eigen instituten. Religieuzen zijn geroepen om een eigen, andere inzet in de wereld te laten zien. Niet de kerk, maar het Rijk Gods van gerechtigheid en vrede staan daarin centraal. Religieuzen leven vanuit het verlangen naar God en Gods heil voor iedereen. Religieuzen moeten, om de woorden van Johannes van het Kruis te gebruiken, dorstig zijn. Dorstig naar de bron laten zij sporen naar God oplichten die andere dorstigen kan helpen de weg naar de bron te vinden. Inzet van de evangelisatie is het samen op zoek gaan naar sporen van God.

Duidelijk is dat de kerk de nieuwe evangelisatie geen gestalte kan geven vanuit een standpunt van morele en ethische superioriteit. Het schandaal van seksueel misbruik heeft de kerk en de religieuze instituten hardhandig van hun voetstuk doen vallen. Misschien liggen daar op den duur, gezien de boodschap van het evangelie, ook kansen. Vanuit een positie van kwetsbaarheid en

onmacht kan de kerk op authentiekere manier getuigen van het goede nieuws, dan vanuit een positie van aanzien en macht.

Om het geloof door te kunnen geven moet je zelf geloofwaardig zijn. Er moet sprake zijn van een constante evangelisatie waarbij het gaat om ontmoeting en het overbrengen van een boodschap over en weer. Kernwoorden hierbij zijn: wederkerigheid, kwetsbaarheid, zoeken, plekken van ontmoeting creëren. Zoals de kerk ooit begonnen is: met het delen van brood en het samen op weg zijn.

□

*Gerard Moorman
"ID-Woord en Wederwoord", maart 2012*

ZALIG PASEN

INHOUD

Van de redactierafel		02
Overweging bij de Constituties	Alfons Kroese	03
Een pater bij de fraters	Emilie Drège	07
De pen doorgeven	Jeanette Okkersen	12
De eerbied voor Mij leg ik in hun hart	Hans Peters	14
Koper in De Wonne	Berno Spekschate	15
Naar buiten	Theobaldus Geraets	18
Frits Stevens in het zonnetje	Jan Uijtenwaal	20
83	Servatius van Diemen	22
Toekomst voor de basiliek in Sittard	Leo Ruitenberg	24
Blauwborgje	Ton Augustin	27
Een klooster wordt monument	Groninger Gezinsbode	30
Paasnacht	Franck Ploun	32
Fraters van Utrecht	Marie te Marvelde	33
Pasen	Thérèse vh Kind Jezus	38
Religieuzen en de nieuwe evangelisatie	Gerard Moorman	39
Zalig Pasen	afb. Charles Eijck	42
Inhoud		43
Colofon		44

INKO

onder redactie van: Johan Brummelhuis, Wim Heister, Leo Ruitenberg,
Frits Stevens, Wim Versteeg

met medewerking van: Angelico Fennis (omslag)
Hilarius de Booij (illustraties)
Petra de Landmeter (interviews)

secretariaat: Johan Brummelhuis
Schorteldoeksesteeg 1, 3732 HS De Bilt
tel.: 030 - 69 76 237
email: j.brummelhuis@fratersvanutrecht.nl